

МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ОСНОВА СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Оновлення структури і змісту дошкільної освіти, гуманізація її цілей і принципів пред'являють підвищені вимоги до професійних та особистісних якостей сучасного педагога. Важливим аспектом педагогічної діяльності стає поглиблене самопізнання, педагогічна рефлексія, здатність творчо змінюватися відповідно до викликів часу та власного потенціалу, відкритість інноваціям, гнучкість, спроможність навчатися впродовж життя, емоційно-вольова стійкість, уміння знімати внутрішню напругу у стресовій ситуації, адекватна оцінка власних досягнень та прорахунків.

Це передбачає у змісті професійної підготовки та перепідготовки фахівців зі спеціальності Дошкільна освіта, який має відповідати сучасним життєвим реаліям, класичним та сучасним науковим досягненням, узгоджуватися зі змістом Базового компонента як дошкільного освітнього стандарту, ураховувати ряд умов, зокрема таких:

- посилення зв'язків з реальним сьогоденним життям;
- інтеграції всіх складових змісту освітнього стандарту з метою формування у дитини дошкільного віку цілісної картини світу, елементарних форм наукового світогляду;
- визначення необхідного співвідношення і представленості у змісті дошкільної освіти інформації загальної й спеціальної спрямованості, пов'язаної з навичками практичного життя та елементарними «предметними» знаннями.

Дослідженню проблеми майбутніх вихователів у вищих навчальних педагогічних закладах присвячено праці багатьох науковців. Сучасні дослідження, що розкривають окремі аспекти підготовки фахівців дошкільного профілю, висвітлено у наукових працях Н. Денисенко, Н. Лисенко, З. Плохій, Г. Підкурғанної та інших. Проблеми структури і змісту психолого-педагогічної та фахової підготовки майбутніх вихователів розглядали Л. Артемова, А. Алексеева, Г. Беленька, О. Богініч, Ю Косенко, М. Машовець та інші. Ці дослідження забезпечили можливість розглянути зміст і технологію формування професійної компетентності фахівців в умовах ступеневої освіти. Актуальними є питання формування професійної компетентності вихователів дітей дошкільного віку.

Сучасні тенденції в розвитку дошкільної освіти об'єднанні одним важливим критерієм – її якістю, яка безпосередньо залежить від рівня професійної компетентності педагогів.

Сутність педагогічної діяльності полягає у процесі передання знань, умінь і навичок педагога своїм вихованцям, а також в організації якомога ефективнішого і якісного навчально-виховного процесу. Ефективність і результативність педагогічної діяльності залежить від співпраці педагога зі своїми вихованцями, бо що плідніша співпраця і стосунки, то ефективніша і результативніша діяльність. Тобто через педагогічну діяльність виражається майстерність педагога.

Особливе місце серед моделей інноваційного навчання належить дидактичним і рольовим навчальним іграм, які дають можливість найбільшою мірою відтворити ситуації творчого професійного пошуку.

Педагогічна гра складається із чотирьох етапів.

1. Орієнтація – подання теми, що вивчається, характеристика імітації та ігрових правил, огляд загального перебігу гри.
2. Підготовка до проведення – виклад сценарію, ігрових завдань, правил, ролей процедур. Суттєво для проведення гри є детальне розроблення ігрового задуму або сценарій. Сценарій – це організаційна й сюжетна схема гри, загальний план, за яким проводиться дидактична гра. Сюди належать такі частини, як опис ігрової обстановки, атрибути гри; розроблення репертуару ігрових дій; характеристика організації гри; створення методичних вказівок для учасників гри.
3. Проведення гри – організація й фіксація ігрових дій, коригування неточностей тощо.
4. Обговорення гри, під час якого дається описовий огляд – характеристика «подій» гри та їх сприйняття учасниками.

Розвиток мовлення дітей дошкільного віку є однією з стрижневих проблем дошкільної лінгводидактики.

У процесі різнопланового спілкування в ігровій діяльності дитина пізнає природний, предметний і соціальний світ, формує і розкриває свій власний внутрішній світ, свій образ.

О.І.Сорокіна класифікує словесні дидактичні ігри, підкреслюючи також їх спрямованість передусім на пізнавальну діяльність:

- ігри-подорожі, їх мета – звернути увагу на те, що знаходиться поруч, але не помічається ними. Розвивати вміння, передавати це у зв'язному мовленні;
- ігри-доручення, у яких ігрове завдання та ігрові дії ґрунтуються на пропозиції щонебудь зробити;

- ігри - припущення (ігрове завдання виражене у самій назві: «що було б ...» тощо). Перед дітьми ставиться завдання і створюється ситуація, яка вимагає осмислення наступної дії, зіставити знання з обставинами або запропонованими умовами;
- ігри-загадки (розвивають здатність до аналізу, узагальнення);
- ігри-бесіди (в основі лежить спілкування педагога з дітьми, дітей з педагогом);
- цінність полягає в активізації емоційно-розумових процесів (єдності слова, дії, думки та уяви дітей);
- ігри з елементами драматизації («Ходить гарбуз по городу», «Коза», «Редька» тощо);
- рухливі ігри з текстом («Квочка», «І рву – і рву горішечки», «А ми просо сіяли», «Мак-маківочки», «Світи-світи ясно» тощо).

У ході словесних ігор діти мають можливість діяти, конкретні дії викликають мовленнєву активність дошкільника, що сприяє розвитку гри. Свої дії дошкільники супроводжують словами-зверненнями до однолітків, які їх оточують, і дають відповідь. У висловлюваннях діти планують свою діяльність, послідовність майбутніх дій. Саме у словесній грі відбувається перехід від ситуативних висловлювань до позаситуативних без опертя на предмети і дії з ними.

У словесних іграх уявний світ завжди оформлений словами. За допомогою мовлення діти висловлюють свої думки, почуття, узгоджують свої дії у грі. Словесна гра створює умови, в ході яких доводиться дітям роз'яснювати, переконувати, доводити, розмірковувати, що краще стимулює дітей на зве висловлювання.

Словесна гра має таку саму структуру, як і дидактична. У структурі словесної гри виокремлюють такі компоненти:

- ігровий задум;
- ігрові мовленнєві дії;
- рольова поведінка;
- сюжетно-складання;
- мовленнєве оформлення і мовленнєвий супровід.

У словесній грі одночасно присутні два аспекти: пізнавальний (навчальний) та ігровий (розважальний), діти водночас граються і навчаються. Пізнавальний зміст виражається у завданнях, що тісно пов'язані з ігровими діями. Мета прихована в ігровому завданні, стає непомітною для дитини, і засвоєння пізнавального змісту відбувається ненавмисно у процесі цікавих для дитини ігрових дій. Словесні ігри можуть проводитись у вигляді гри у власному розумінні слова та гри-заняття. У другому випадку провідна роль належить педагогу.

Отже, використання вищеописаних методів у процесі викладання дисципліни «Методика розвитку мовлення і навчання елементів грамоти» дозволяє ефективніше формувати готовність до мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку.

Бібліографічні посилання

1. Беленька Г.В. Інтерактивні прийоми викладання навчальної дисципліни у вищій школі / Г.В. Беленька // - К.: 2001. – 118 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І.М. Дичківська // - К., Академвидав, 2004. – 352.
3. Луценко І.О., Захарченко В.Г. Методика викладання курсу «Теорія і методика розвитку українського мовлення у дітей дошкільного віку»: Навчальна програма. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. – 16 с.
4. Семиченко В.А. Визначення функцій педагогічної діяльності в контексті гуманізації навчання / В.А. Семиченко // Гуманітарні науки. – 2001. - № 1. – С. 27-32.